

موتور اشتغال پنج سال آینده

دنیای اقتصاد : سازمان جهانی گردشگری به مناسبت روز جهانی گردشگری - ۲۷ سپتامبر (پنج مهر) - با انتشار یک بیانیه خطاب به دولت‌ها، بازار خدمات و مراکز توریستی تفریحی را پرچم و جوش‌ترین بازار کار ۵ سال آینده معرفی کرد. این بیانیه با هدف کمک به کشورها برای معرفی «مسیر مناسب رشد اقتصادی» و «معبور شغل‌های پایدار و نو» منتشر شده و در آن آمده است: بازار گردشگری طی پنج سال آینده سریع‌ترین رشد نرخ اشتغال را نسبت به سایر بخش‌ها تجربه می‌کند؛ ضمن آنکه، «زنان» و «جوانان» نقش اصلی نیروی کار را در این بازار ایفا خواهند کرد. هم‌اکنون از هر ۱۰ شغل در دنیا، یک شغل به حوزه گردشگری و خدمات مرتبط با آن اختصاص دارد. از طرفی، به ازای یک شغل مستقیم در بازار گردشگری، ۱/۵ شغل در صنایع و حوزه‌های جانبی (غیر مستقیم) ایجاد می‌شود. بررسی‌های جهانی درباره مزایای بیرونی بازار گردشگری برای اقتصاد کشورها نشان می‌دهد علاوه بر مزیت اشتغال‌زایی حوزه گردشگری، از آنجا که نرخ رشد درآمد بازار جهانی گردشگری از نرخ رشد اقتصادی جهان سبقت گرفته و این حوزه برای کشورها، جزو پنج گروه اول بیشترین درآمد صادراتی محسوب می‌شود، در نتیجه «رونق گردشگری» می‌تواند رشد دو بعدی در اقتصاد را رقم بزند. مقاومت این بازار در برابر ماشینی شدن، مزیت دیگر است.

روز جهانی گردشگری هر سال در تاریخ ۲۷ سپتامبر (۵ مهر) به رهبری «سازمان جهانی گردشگری ملل متحد» طی مراسمی پاس داشته می‌شود. هدف از برگزاری چنین مراسمی آگاهی‌بخشی به جامعه جهانی درخصوص مزایای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی گردشگری و نقش تعیین‌کننده آن در دستیابی به اهداف توسعه پایدار است. با توجه به اینکه تمرکز «سازمان جهانی گردشگری» در طول سال جاری بر مهارت‌ها، آموزش و اشتغال بوده، شعار سال ۲۰۱۹ روز جهانی گردشگری، «گردشگری و شغل‌ها: آینده‌ای بهتر برای همه» تعیین شده است و میزبانی مراسم آن را هندی‌ها در شهر دهلی نو عهده‌دار هستند. به گزارش گروه اقتصاد بین‌الملل روزنامه «دنیای اقتصاد» سازمان جهانی گردشگری در سایت خود توضیحاتی را برای موضوع مورد انتخاب امسال ارائه کرده است: اغلب نقش گردشگری به عنوان یکی از موتورهای اصلی ایجاد شغل در اقتصادها نادیده گرفته می‌شود. این نادیده‌انگاری در حالی است که این بخش سهم ۱۰ درصدی در ایجاد شغل در جهان دارد و یکی از بخش‌های اصلی ایجاد شغل مناسب در هدف هشتم «اهداف توسعه پایدار» سازمان ملل متحد به شمار می‌رود. در این رابطه به سیاست‌های جدیدی نیاز است تا پتانسیل‌های این بخش در ایجاد شغل‌های بیشتر و بهتر حداکثر شود، به خصوص برای زنان و جوانان، سیاست‌هایی که در راستای بهره‌مندی از مزایای پیشرفت‌های ادامه‌دار تکنولوژی نیز تعیین‌کننده خواهند بود.

ظهور تکنولوژی‌های نوین منجر به توسعه شکل‌های جدیدی از مشاغل شده است که به سرعت فرآیندهای تولید را در نقاط مختلف جهانی تغییر می‌دهند. این تحولات فرصت‌ها و چالش‌هایی را برای مشاغل به همراه دارد. براساس گزارش «سازمان بین‌المللی نیروی کار» نرخ بیکاری در جهان همچنان بالا است، تا جایی که در ۲۰۱۸ مجموع جمعیت بیکار جهان به سطح ۱۹۰ میلیون نفر رسید. بنابراین تمام بخش‌ها و کشورها نیاز به ایجاد شرایطی مناسب برای مشاغل بهتر و بیشتر دارند. بر این اساس «سازمان بین‌المللی نیروی کار» در مراسم صد سالگی خود گزارشی را با عنوان «برای یک آینده روشن‌تر کار کن» منتشر کرده که در آن نکاتی درخصوص روندهای در حال تغییر جهان - تکنولوژی، تغییرات آب‌وهوایی، تغییرات جمعیتی، جهانی‌شدن - به‌منظور توسعه برنامه‌های انسان‌محور در راستای رسیدگی به چالش‌های ماشینی‌شدن ارائه

شده است. در این رابطه گردشگری یکی از بخش‌های پیشگام و نیروی کارمحور است که رشد آن از رشد کلی اقتصاد و رشد تجارت جهانی جلو زده است. به علاوه این بخش نقشی برجسته در صادرات جهانی دارد، نقشی که اثرات قابل توجهی برای بازارهای نیروی کار به همراه دارد.

«گردشگری» یکی از منابع اصلی اشتغال محسوب می‌شود؛ چراکه ماهیتی بر پایه نیروی کار دارد و اثرات چندگانه بر اشتغال بخش‌های اقتصادی مرتبط می‌گذارد. براساس ارزیابی‌ها، یک شغل در هسته بخش گردشگری، حدود یک‌ونیم شغل اضافی یا غیرمستقیم برای سایر بخش‌های اقتصادی ایجاد می‌کند. در مجموع نیز این بخش یک سهم از هر ۱۰ شغل جهان را به خود اختصاص داده است. براساس برآوردهای «سازمان بین‌المللی نیروی کار»، هتل‌ها و رستوران‌ها در کنار خدمات بخش خصوصی، طی پنج سال آینده سریع‌ترین نرخ اشتغال‌زایی را در میان تمام بخش‌های اقتصادی خواهند داشت. گردشگری تاکنون ثابت کرده است فعالیت‌های اقتصادی این بخش انعطاف بالایی دارد. پس از بحران اقتصادی جهان در سال ۲۰۱۰ در هر سال رشد بالای ۴ درصد برای تعداد گردشگران بین‌المللی به ثبت رسیده است. به ادعای «سازمان جهانی گردشگری»، این بخش نقشی تعیین‌کننده در دستیابی به اهداف توسعه پایدار دارد.

در همین رابطه یکی از هدف‌گذاری‌ها به این شرح است: «تا ۲۰۳۰، طراحی و اجرای سیاست‌هایی به منظور ارتقای بخش گردشگری باثبات که ایجاد اشتغال می‌کند و منجر به تقویت فرهنگ و محصولات محلی می‌شود.» صدای گردشگری در «سازمان ملل» در سایر مجامع توسعه‌ای و سیاستی جهان نیز بازتاب داشته است. در بیست‌وششمین نشست سران کشورهای اسپانیایی‌زبان قاره آمریکا که در نوامبر ۲۰۱۸ برگزار شد حضار به این نتیجه رسیدند که بخش گردشگری نقشی تعیین‌کننده در دستیابی به اهداف توسعه پایدار دارد. به تازگی نیز در بیانیه نشست سران «گروه ۲۰» که ژوئن امسال برگزار شد بر نقش این بخش در ایجاد رشد اقتصادی و توسعه پایدار و فراگیر تاکید شد. در بیانیه این گروه آمده است: «گردشگری سهمی قابل توجه در تولید ناخالص داخلی جهان دارد و انتظار می‌رود همچنان به عنوان یکی از موتورهای ایجاد رشد اقتصادی باقی بماند.

در این رابطه ما تلاش خواهیم کرد تا نقش‌آفرینی‌های این بخش در حوزه‌های زیر حداکثر شود: ایجاد شغل و کارآفرینی برابر به خصوص برای زنان، جوانان و بخش‌های خلاق؛ بهبود و انعطاف اقتصادی؛ حفظ منابع طبیعی از طریق برنامه‌ریزی و مدیریت گردشگری پایدار؛ و دستیابی به توسعه پایدار و درخور همه.» با این حال به رغم داشتن سهم ۱۰ درصدی از اشتغال جهانی، نقش توریست در ایجاد شغل و کارآفرینی اغلب در طراحی و اجرای سیاست‌گذاری‌ها دست کم و کم‌ارزش گرفته می‌شود. عدم تقارن میان شایستگی‌های در دسترس و واقعیت‌های محل کار یکی از اصلی‌ترین عوامل اثرگذار بر توسعه اشتغال و استعدادهای بخش گردشگری به شمار می‌رود.

در حال حاضر کسب‌وکارهای کوچک و متوسط بیشترین سهم را در ایجاد شغل بخش گردشگری دارند. تحقیقات مشترک «سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه» و «سازمان بین‌المللی نیروی کار» نشان می‌دهد حدود نیمی از نیروی کار بخش گردشگری در کسب‌وکارهایی که کمتر از ۱۰ نفر جمعیت دارند مشغول هستند، در حالی که سه‌چهارم از نیروی کار این بخش در کسب‌وکارهای با جمعیت کمتر از ۵۰ نفر اشتغال دارند. با این حال دسترسی به منابع مالی و مقررات منع‌کننده و

مهارت‌های ناکافی نیروی کار از مهم‌ترین محدودیت‌های پیش‌روی کسب‌وکارهای کوچک و متوسط از جمله آنهایی که در بخش گردشگری فعالیت می‌کنند هستند. در بخش گردشگری نسبت به سایر بخش‌ها، زنان و جوانان بیشتری اشتغال دارند. تنها اندکی کمتر از نیمی از جمعیت نیروی کار شاغل در بخش گردشگری کشورهای اروپایی عضو «سازمان همکاری و توسعه اقتصادی» (۴۷ درصد) بین ۱۵ تا ۳۴ سن دارند، نرخی که براساس میانگین جهانی در سطح ۳۲ درصد است.

در کشورهای عضو «سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه» زنان سهم ۶۰ درصدی در اشتغال بخش گردشگری دارند، نرخی که بسیار بالاتر از سایر بخش‌های خدماتی (۴۷ درصد) و میانگین کلی اقتصادی، ۴۳ درصد است. زنان همچنین نقش برجسته‌ای در کارآفرینی بخش گردشگری دارند. تحقیقات «سازمان جهانی گردشگری» نشان می‌دهد نرخ جهانی کارآفرینان زن در بخش هتل و رستوران‌ها در مقایسه با نرخ میانگین ۲۲ درصدی سایر بخش‌ها بالغ بر ۳۶ درصد است. همه این آمارها در حالی است که گردشگری در ایجاد شغل در نواحی روستایی و دورافتاده نیز نقشی برجسته ایفا می‌کند.

منبع: دنیای اقتصاد